

SKOG MILJØ

MEDLEMSBLAD FOR SKOGSELSKAPET

God jul!

Selvhogd er velhogd i Finnmark
Fuglehotell skaper stor glede i mange ledd
Forsker på skogeiere

Leder: 2025: Milepæler, engasjement og historiske skritt 3
 Den store julefredagen i Finnmark..... 4
 Forskningsbasert grønn jul..... 6
 Naturlige juletrær i vinden..... 7
 Fra skog til skog med Asker Produkt og Olav Thon Stiftelsen 8
 625 lærerstudenter kurset i uteskole 10
 Landbruksministeren åpnet «Skog på grønn resept» 12
 Skogselskapet inspirerte i Friluftslivets år..... 14
 Norsk Skogbruk: Krev din rett og gjør din plikt 16
 Forskning: Hva driver norske skogeiere? 17
 Hengebjørk i Trøndelag vokser godt 20
 Skogseminar og skogdebatt blant fylkespolitikarar i Vestland 21
 Inspirasjonssamling for unge skoginteresserte..... 21
 Gjenreising av Klevasmia..... 22
 Fagdag for skogeiere i Vikedal..... 24
 Fra to skogmiljø til et sterkere fellesskap..... 24
 Reisebrev fra Hokksund..... 25
 Naturstiplakater: Hva vet du om trærne våre?..... 26
 Leserbrev: Skognaturen er helsebot mot stress og uhelse 28
 Rådsmøte 2025..... 29
 Gammelt og nytt..... 30
 Medlemsfordeler 31
 God jul!..... 32

SKOG MILJØ

Utgiver: Det norske Skogselskap, Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50 | **E-post:** info@skogselskapet.no
ISSN 0803-3943
I redaksjonen: Siri Gjelsvik, Helene Nygaardsvik Ruud, Karl Henrik Skinstad Berke og Line Dahle
Tekst og foto: Redaksjonen, med mindre annet er opppgitt
Grafisk produksjon: Det norske Skogselskap
Trykk: Aksell AS, Aurveien 14, 1930 Aurskog, www.aksell.no
Forsidefoto: Tor Håvard Sund, Finnmark Skogselskap

Styret i Det norske Skogselskap
Leder: Line Henriette Holten
Nestleder: Lars Henrik Sundby
Styremedlemmer:
 Terje Kolstad (Møre og Romsdal)
 Marte Friberg Myre (Innlandet)
 Karin Repstad Spanne (Rogaland)
 Monica Grindberg
 Ruben R. Bøtun (ansattesrepresentant),

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 7 300 medlemmer fordelt på totalt 16 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

www.skogselskapet.no

2025:

Milepæler, engasjement og historiske skritt

Dette året har vært preget av høy aktivitet, stort engasjement og viktige milepæler for Skogselskapet. Vi har løftet skogen inn i samfunnsdebatten og satt den tydelig på dagsordenen inn i Friluftslivets år – særlig i skolen, blant friluftsfolk og hos de yngre generasjonene.

Gjennom satsingen «Skog på timeplanen» og overskriften: *Mer skog – mindre skjerm* har vi gitt tusenvis av elever praktisk læring om skog i nærskogen rundt skolen. Prosjekter som blant annet Naturen som læringsarena og ikke minst Kong(Le) for en dag svarer direkte på regjeringens mål om mindre skjerm og mer læring i skolen. Vi har vist frem fotosyntesen, hvordan et tre virker, og det grønne gullet som er grunnlaget for fremtidens verdiskaping.

I Friluftslivets år har vi møtt barnefamilier over hele landet gjennom 21 Barnas Skogdager i samarbeid med Statskog. Over 20 000 barn og voksne har deltatt og vi har engasjert rundt skogens mangesidige betydning. Vi har også knagget oss på Verdensdagen for psykisk helse, gjennom å løfte inn kommunikasjonen vår «skog på grønn resept».

Vi hadde gleden av å arrangere Hurdagene – Norges største fagmesse for skogbruket. Og nådde rekorddeltakelse med 4 000 besøkende, vi er spesielt stolte av å ha fått med nærmere 400 studenter.

Skogselskapet har et sterkt fokus på rekruttering og de yngre generasjonene. Gjennom JOB:U «sommerjobb med sag» viser vi hvordan skogen kan være en arbeidsplass og en nøkkel til fremtidens verdiskaping – i tråd med regjeringens ungdomsløft.

Alle våre satsinger er solid forankret i Skogsaken – vår felles meningsplatt-

“

Vi har løftet skogen inn i samfunnsdebatten og satt den tydelig på dagsordenen inn i Friluftslivets år – særlig i skolen, blant friluftsfolk og hos de yngre generasjonene.

form som hele organisasjonen står bak. Skogsaken tydeliggjør hva vi mener om skog og skogbruk, skog og klima, og skog og helse.

Å balansere interessene rundt skogen er en kjerneoppgave for oss. Gjennom tidene har vi blitt kalt skogens advokat, vokter, markedsfører – og nå sist skogens influenser. (Noe vi også har fått, gjennom vår profil «Frøken Skog»). Uansett begrep er essensen den samme: Vi løfter frem helheten skogen representerer i samfunnet. Bærekraft står sentralt, og vi fremhever de tre dimensjonene: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Sammenhengen mellom disse avgjør om noe er bærekraftig, og dette perspektivet gjennomsyrrer alle våre prosjekter og all kommunikasjon.

Norsk Skogbruk fylte i år 70 år! Vår tidsskriftavdeling, som ledes med en armlengdes avstand fra Skogselskapet for å sikre faglig uavhengighet, har

levert gode resultater i år. Den har hittil i år utgitt 10 utgaver av Norsk Skogbruk – et tidsskrift som engasjerer, utfordrer og setter agenda. Alt under Vær varsom- og Redaktørplakaten. Her satses vi også på rekruttering gjennom ungdomsredaksjonen U:RED. I tillegg har redaksjonen også produsert seks utgaver av Kretsløpet – det uavhengige fagtidskriftet for bransjer som driver med gjenvinning og sirkulærøkonomi.

Salg av Wergelandsveien 23B har dominert året, og ble fullført i november. Salget markerer et historisk skifte, og gir oss en bedre posisjon for å styrke vårt kjerneoppdrag og realisere formålet vårt.

På tampen av året utfordrer vi folket gjennom vår holdningskampanje – er du fake eller hel ved? Vi vil treffe en nerve rundt skogbruk gjennom jule-treet. Hva er det egentlig bærekraftig og miljøvennlige valget. Det er stor forskjell på syntetisk og fotosyntese. 🌿

🌿 **God jul!** 🌿

Helene Nygaardsvik Ruud

Helene Nygaardsvik Ruud
Administrerende direktør

Den store juletre dagen 2024 var en spesielt kald dag, med 17 minus og skyfri himmel. Av erfaring er ikke klart og kaldt vær det beste utgangspunktet for å ta skogsturen, men allikevel kom de faste juletrehoggerne til skogselskapets eiendom i Borraslia for å hogge sitt eget tre. Familiene Skoglund og Landmark er kjente fjes som håper at denne tradisjonen videreføres. – Det blir liksom ikke noe jul hvis vi ikke får muligheten til å hente vårt eget tre, sier de. Fv: Yngvild Skoglund, Thomas Åsen, Maria Landmark med barna Nora S. Kaspersen og Astrid Olava Å. Landmark. Foto: Tor Håvard Sund

Den store juletre dagen i Finnmark

For 28. år på rad inviterer Finnmark Skogselskap til juletrehogst på sin skogeiendom i Borraslia i Tverrelvdalen. For mange har dette blitt en kjær juletradisjon.

– Det som er kjekt å se nå etter så mange år, er at de som var barn da vi begynte med selvhogsten, i dag kommer med sine barn og gjerne sammen med bestemor og bestefar. Det er med andre ord blitt en tradisjon som videreføres, sier Tor Håvard Sund, daglig leder i Finnmark Skogselskap.

– Det er heller ikke så nøye hvordan trærne ser ut, det viktigste er at barna

selv har plukket ut treet og at de hogger det selv.

STARTET MED SELVHOGST

Skogselskapets eiendom er på 230 daa, og har en hel del trær av ulike slag. Stort sett er de plantet i tidsrommet 1970–1980, samt noe på sent 90-tall. Det er også ei tømmerhytte med innlagt vann og strøm på eiendommen,

hvor Finnmark Skogselskap lenge hadde tradisjon for å hogge juletrær på bestilling.

– Egentlig var det en fast bestillingsliste, der vi kjørte ut juletrær hos de som sto på lista. Dette syntes jeg etter hvert var en tungvint måte å gjøre det på, og i 1997 ba jeg de som sto på lista og flere til om å komme ut i skogen og hogge sitt eget juletre, forteller Sund.

– Mange av de faste juletrekjøperne møtte ikke, men desto flere nye møtte opp. Året etter annonserte vi «Hugg ditt eget juletre», der datoen litt tilfeldig var den nest siste lørdagen før julaften. Responsen var enorm. Hytta vår ligger svært sentralt til, og vi solgte varm saft, kaffe og vafler.

– Vi får veldig mange positive tilbakemeldinger om at det er godt å være i skogen, de kjenner lukta fra skog og trær, og har mulighet til å gå inn og varme seg i hytta med varm saft, kaffe og vafler. Enda kommer det godt voksne folk for å kjøpe kaffe og vafler og for å treffe gamle kjente. Skogen og hytta vår har blitt møteplass og kafé denne nest siste lørdagen før julaften, sier Sund.

– Vi har hvert år tynnet noen få fjell-edelgran som vi har kjørt fram med snøscooter til hytta, og har tilbudt juletrekjøperne å sage av noen greiner gratis pyntegrønt. Trærne som ble hugd, ble i forkant merket med et rødt bånd som en avstandsregulering. Totalt ble det solgt ca 100 trær hvert år de første årene, sier Sund.

– Vi selger både gran og furu, men når det enkelte år er riktig kaldt (-10 til -15) på juletre dagen så kommer det færre for å hugge juletre, samt at vi ikke anbefaler at det hogges furu. Furu blir svært sprø og knekker kjempefort når det er kaldt.

– Vi merket konkurransen med plasttrær da de kom for kanskje 20 år siden, men for de mest tradisjonelle så er det ekte juletre som teller, og helst skal det være så kortreist som det kan bli. Akkurat der er vi en vinner, selv om hogsten har gått ned til ca. 40–60 trær hvert år.

IKKE FOR DYRT

Finnmark Skogselskap har vært opptatt av å ikke prise bort kundene.

– Vi tar kr 300 for hvert tre, og vanlig kaffe/vaffelpris som foreningslag pleier å ha. Hit kommer alle, også de som har litt dårlig økonomi i julestria, noe vi har fått tilbakemelding om. Denne inntekten for vårt lille skogselskap betyr mye, men aller mest betyr det å glede barn, ungdommer, unge voksne, voksne og besteforeldre. Dette varmer!

Hvert år får vi også besøk av hest og slede. I fjor kom dølahesten Frøyar (7) med eierne May Helene Hetta og Knut Inge Larsen. Deres juletradisjon er at de henter sitt eget juletre transportert ut av skogen med hest og slede. Foto: Tor Håvard Sund.

Trærne som ble plantet for 50 år siden er i dag relativt store, men fortsatt er det mange fine topper på grantrærne.

– Nå merker vi grantrær som ser fine ut i toppen, og som egner seg til juletre. Noen av trærne er riktignok litt grove i kvisten, men det betyr mindre for de som kommer for å hugge sitt eget juletre.

13. DESEMBER I ÅR

Tilgangen på unge grantrær i Borraslia er en utfordring. Men Finnmark Skogselskap har flere eiendommer, og på en av eiendommene langs Altaelva er det plantet nye trær som vil være hogstmodne om 5-10 år. Disse eiendommene er ikke like sentrale som eiendommen i Borraslia, og det er heller ikke hytte i tilknytning til eiendommen.

– Vi har på sikt vurdert å hogge juletrær på eiendommen i Altaelva og frakte de opp til Borraslia hvor vi har mulighet til å selge dem.

I år arrangeres den store juletre-dagen lørdag 13. desember.

– Styret i Finnmark Skogselskap har bestemt at vi holder på med dette så lenge folk kan tygge vafler og kose seg, sier Sund.

SKOGEN ER VIKTIG FOR MANGE

Tor Håvard Sund begynte ellers som skogbrukssjef i Finnmark i april 1994, hvor en del av oppgaven var å være sekretær/daglig leder i Finnmark Skogselskap.

– Finnmark Skogselskap er landets minste skogselskap når det gjelder medlemmer, men er samtidig landets største skogselskap når det gjelder dekningsareal. For mange i Finnmark er skogen som vern og rekreasjonskilde viktigere enn skogen i for eksempel Østerdalen. Dette så vi en gang vi hadde skogdag i Mehamn i Gamvik kommune; hvor inderlig mye den kortvokste bjørka i de små skogene betød for de som bodde i det glisne skoglandskapet. Den skogen vernet de veldig godt om, mer enn man gjør i områder med mye og større skog har jeg erfart gjennom alle disse årene, avslutter Sund. ☺

Det var førjulsstemning med både utsikt og innsikt da Skogselskapet i Sogn og Fjordane arrangerte juletre dag på juletrefeltet på Klakegg i Jølster. (Foto: Ruben R. Bøtun)

Forskningsbasert grønn jul

Juletreet som pynter norske stuer i desember, symboliserer mer enn høytid og hygge. Mye forskning og utvikling ligger bak dagens grønne, glitrende.

Det ekte juletreet har kanskje minst miljøpåvirkning av alle de tingene som kjøpes eller forbrukes i forbindelse med julen. Mens juletreet vokser på feltet, absorberer det karbondioksid og frigjør oksygen. Røttene til juletrærne stabiliserer jorda, beskytter vannforsyningen, gir ly for ville smådyr og bidrar til et åpent landskap.

ULIKE ARTER

Dyrking av juletrær er en intensiv helårsproduksjon. NIBIO og forløperinstituttene har drevet forskning på mange av de utfordringene juletrærneringen har stått ovenfor. Målet har hele tiden vært å bistå bransjen med kunnskap som gir økt effektivitet i produksjonen og bedre kvalitet og holdbarhet på juletrærne.

NIBIOs forskning på juletreområdet holder et høyt nivå også i et internasjonalt perspektiv.

Tradisjonelt ble vanlig gran (*Picea abies*) og noe furu (*Pinus sylvestris*) valgt som juletre fra foryngelsesfelt i skogen.

Edelgran (*Abies*) har lenge vært dyrket i stor målestokk som juletre i Danmark, og også eksportert til Norge. Etter hvert som dyrkingen ble satt i system her i landet, ble det interessant å prøve ut nye arter.

Arter fra slekten edelgran har nåle-feste som gjør at nålene sitter lenger på kvisten enn på arter fra granslekta. Nordmannsedelgran (*A. nordmanniana*) og fjelledelgran (*A. lasiocarpa*) er i dag de to mest dyrkede juletre-artene i Norge, i tillegg dyrkes blant annet sibir-edelgran (*A. sibirica*), fraseredelgran (*A. fraseri*) og koreaedelgran (*A. koreana*).

I granslekta er det også flere arter som dyrkes som juletre i tillegg vår vanlige gran. Både serbergran (*Picea omorika*) og engelmansgran (*P. engelmanni*), regnes å ha noe bedre nålefasthet enn vanlig gran, selv om holdbarheten ikke er like lang som edelgranene.

Også innen samme art varierer juletreets egenskaper etter hvor frøene er sanket. Det har vært testet mye ulikt frømateriale for å finne frem til hvilke trearter og frøkilder som egner seg for norske dyrkingsforhold.

I dag bygger Skogfrøverket videre på denne kunnskapen, og har etablert egne felt for frøproduksjon av utvalgte frøkilder

Det er forskjell på frøene som brukes til å produsere skogplanter og de frøene som passer til juletreplanter. Skogindustrien ønsker rette trær med færre grove grener, og man bryr seg ikke om fargene på nålene. Til juletre dyrking vil

man heller ha buskete og saktevoksende gran med en dyp, vakker farge. Derfor har det blitt etablert plantefelt der mange forskjellige gransorter (provenienser) testes og bedømmes for sine egenskaper. Treforedlingsforskere ved NIBIO og Skogfrøverket velger deretter ut de proveniensene som får best karakter (såkalte pluss-trær). Frøene fra disse pluss-trærne blir plantet i fordyrkingsfelt for så å produsere og tilby raffinerte frø til juletreavlere.

HEDENSK TRADISJON

Tradisjonen med å ta inn eviggrønne nåletrær er en urgammel hedensk tradisjon. De eviggrønne nåletrærne ble tilskrevet mystiske krefter siden alle andre planter visnet, og landskapet så øde og dødt ut. I den mørkeste tiden på året minnet den grønne grana om neste vekstsesong, og den beskyttet mot onde ånder.

Kirken prøvde først å forby denne hedenske tradisjonen, men uten å lykkes. Da gjorde kirken i stedet en hel-omvending og ga juletreet en kristen betydning. Det fungerte bedre, og den nye religionen overtok dermed den gamle tradisjonen. I dag er juletreet en av de eldste tradisjonene vi fortsatt holder sterkt på.

Kilde: Nibio.no

Naturlige juletrær i vinden

Etter mange år med hard konkurranse fra plastjuletrær, kan det se ut som trenden har snudd. Naturlige juletrær løftes fram på Christmasworld 2026, som er verdens ledende fagmesse for fest- og sesongdekorasjoner. På programmet er bærekraft og regional opprinnelse sentrale temaer.

Juletre dyrkerne har merket konkurransen lenge, og i fjor kunne vi lese at juletrær i plast finnes i rundt 60 prosent av norske husstander. Men ting tyder på at vinden er i ferd med å snu. For første gang noensinne setter Christmasworld 2026 i Frankfurt søkelyset på naturlige juletrær, og sender dermed et tydelig signal om at bærekraft og ansvar også hører hjemme i den mer kommersielle enden av juletradisjonene.

MODERNE SKOGBRUK

I samarbeid med bransjemediet TASPO presenteres et helt nytt, interaktivt fellesområde, hvor besøkende kan oppleve alt som kjennetegner naturlige juletrær – fra opprinnelse og kvalitet til miljøpåvirkning og moderne skogbruk.

Området skal være et samlingspunkt for produsenter, forhandlere og fagfolk, som vil kunne utforske verdenen av bærekraftig juletreproduksjon.

– Vår bransje trenger synlige plattformer der vi kan kommunisere kvalitet, lokal forankring og miljøansvar, sier Silke Burkert, markedsførings- og salgssjef hos TASPO, i en pressemelding.

– Sammen med produsentene ønsker vi å vise at bærekraftige juletrær ikke bare er et alternativ – de er fremtiden, sier Burkert.

Christmasworld 2026 arrangeres fra 6. til 10. februar 2026 i Frankfurt.

ER DU FAKE ELLER HEL VED?

– Mange tenker kanskje at plasttrær er praktisk og enkelt, i en høytid med mye

som skal fikses. Men julen er vår mest tradisjonsrike høytid. I stedet for å redusere jula til en gjøremålsliste med punkt etter punkt som bare skal krysses av, la det være en anledning til å hente opp igjen tradisjonene, sier Helene Nygaardsvik Ruud, administrerende direktør i Skogselskapet.

– Jeg blir oppgitt når jeg leser saker om hva som er mest miljøvennlig av plastjuletrær og naturlige juletrær. Det er ikke noe å lure på. Selvfølgelig vinner de naturlige juletrærne. De binder karbon mens de vokser – halvparten av tørrvekten i et tre er karbon. De er kortreiste, og etter jul kan de gjenvinnes med det samme. På gjenvinningsstasjonen blir de til kompostjord, biobrensel og biogass. Det kan ikke sammenliknes med plastdekorasjoner som fraktes med containerskip fra den andre siden av kloden. Plastdekorasjonene inneholder phatalater og tungmetaller, og kan ikke gjenvinnes, sier Ruud.

BÆREKRAFT I TEORI OG PRAKSIS

En rekke undersøkelser viser at folk er opptatt av miljø og bærekraft:

- 78 prosent av europeere sier at miljøproblemer påvirker deres daglige liv og helse. 84 prosent mener miljølovgivning er nødvendig, og nesten 6 av 10 er villige til å betale mer for mer bærekraftige, reparerbare eller resirkulerbare produkter. 84 prosent bekymrer seg for skadelige kjemikalier i hverdagsprodukter. (Eurobarometer 2024)
- I Ipsos' Earth Day 2024-undersøkelse sier 53 % av nordmenn at Norge bør gjøre mer i klimakampen. 52 % mener næringslivet har en viktig rolle, 52 % myndighetene, og 56 % individene.
- I en regional bærekraftsundersøkelse rapporterer mange at de foretrekker miljømerkede varer, men peker på pris og informasjon som barrierer. (Bærekraftsrapport Nord-Norge 2024).
  - Samtidig er det forskjell på teori og praksis. Det er bakgrunnen for holdningskampanjen vår; «Er du fake eller hel ved». Det er ment som et humoristisk pirk i hvor bærekraftige vi egentlig er – og som en inspirasjon til å ta et ekte, grønt valg i julen, sier Ruud. 🍃

Fra skog til skog med Asker Produkt og Olav Thon Stiftelsen

Småfugler over hele landet har fått et nytt sted å bo takket være samarbeidet mellom Asker Produkt, Olav Thon Stiftelsen, Skogselskapet, og ikke minst 1750 små snekkere.

Sognsvann, 7. september: Allerede en halvtime før Friluftslivets dag skal åpne, har det begynt å samle seg folk ved Skogselskapets stand. Særlig ganske små folk, som sirkler seg inn rundt stabelen med umonterte fuglekasser. Er det her det er lov til å snekre? Til småfuglene? Et kvarter før åpning er det ikke noe å lure på mer – det er bare å finne fram drillene og la Barnas skogdag skru seg i gang. Små og store samarbeider – en må holde skruen mens den andre skrur. Og hvordan skal det egentlig settes sammen, dette her? Mens det skravlles og romsteres vokser køen for å bygge sin egen fuglekasse til den er lengre enn køen til kiosken.

Liknende scener har utspilt seg fra

Finmark i nord til Agder i sør denne høsten. Snekringingen har vært et veldig populært innslag på Barnas skogdag, som Skogselskapet sammen med Statskog har arrangert 21 steder i landet. Hele 1750 fuglekasser (eller «fuglehotell», som vi også kaller det – mer om det senere) har blitt montert, og deretter transportert hjem til diverse hager og nærskoger. «Kanskje fuglene blir enda gladere hvis kassene blir malt», undret noen små snekkere. «Eller pyntet med glitter?» Fuglene vet. Det vi vet, og som vi har delt med alle fuglehotelleiere, er at de ikke trenger å møblere innvendig, det ønsker gjestene å gjøre selv.

Skog og fuglekvitter hører sammen. Skogen er det viktigste leveområdet

for veldig mange av fugleartene våre – over en tredjedel av hekkefuglene våre finnes hovedsakelig der. I tillegg til å tilby et hjem til en fuglefamilie, er målet at de små fuglehotellentreprenørene skal kunne følge med på fuglelivet der de bor, og lære mer om hvilke arter som hører til i nærområdet. Selve fuglekassen passer godt til småfugler som blåmeis, kjøttmeis og svarthvit fluesnapper.

TILRETTELAGT ARBEIDSPASS

For at køen av små snekkere skulle ha fuglekasser å montere, må vi en tur til Asker Produkt AS. Bedriften tilbyr 45 arbeidsplasser til personer med tilretteleggingsbehov, og har 12 plasser for personer som trenger arbeidstrening eller opplæring før de kan gå ut i jobb

eller utdanning. Skogselskapet har samarbeidet med Asker Produkt siden 2020, som da produserte flere hundre trerammer til naturstiplakatene våre.

På verkstedet deres like utenfor Asker sentrum er det høy aktivitet. 1750 fuglekasser lager seg ikke selv – materialer må sages i riktige lengder, og det må bores hull som en gjennomsnittlig kjøttmeis er fornøyd med. Dessuten bør kassene være lette å åpne for rengjøring når sesongen er over. På verkstedet er de fornøyd med løsningen de har kommet på: Taket består av to deler, en liten og en stor, som stiftes sammen. Den største delen er selve taket, som gir småfuglene et overbygget inngangsparti. Den minste delen gjør at taket kan klemmes på plass i stedet for å skrues – med andre ord trengs det ingen verktøy når det er på tide med innvendig vedlikehold. Til slutt må det hele pakkes så de små snekkerne har alle delene som trengs for å bygge fuglekassene. Det er ikke få hender som har vært innom produksjonen, fra saging til distribusjon.

– Dette er et oppdrag som passer oss og kollegaene våre veldig godt. De liker enkle oppgaver, men de ønsker også at oppgavene er meningsfulle og at det er produkter som de kan relatere til hverdagen og som de kan være stolte av å se i bruk, sier Trond Sverre Teigen, produksjonsleder hos Asker Produkt.

– Fuglekasser er noe alle kjenner til. I tillegg til å være enkelt å produsere, er det også en jobb som varer over tid, og forutsigbarhet i arbeidsdagen er noe våre arbeidstakere verdsetter. Produksjonen av fuglekasser involverer flere av arbeidsstasjonene våre, som kapp, boring og pakking, samt kontroll og

Trond Sverre Teigen, produksjonsleder hos Asker Produkt.

Ved hjelp av en praktisk mal stiftes takdelene til fuglekassene sammen. Taket trenger ikke skrues, og er dermed enkelt å fjerne når kassene skal rengjøres.

utsendelse. Og det er et produkt som nærmest alle arbeidstakerne våre kan være med på produksjonen av, sier Teigen.

MANGE ULIKE PRODUKTER

Fuglehotellene er bare en liten del av produksjonen hos Asker Produkt.

– Vi har to hovedgrupper av produkter som vi produserer på Design- og håndverksavdelingen. Det er turskilt og midlertidige gravmarkeringer. Dette er også relativt enkle produkter, men som trenger å være av god kvalitet ettersom det skal ut og brukes av «vanlige» folk. Fuglekasser og turskilt er jo noe som brukes ute i naturen, og som våre arbeidstakere er stolte av å kunne si at «det har jeg produsert» når de ser disse ute, sier Teigen.

– Vi er svært opptatt av at arbeidstakerne våre skal ha meningsfulle arbeidsdager som fylles med produksjon av produkter som markedet ønsker. Det er en oppgave vi synes selv at vi løser (veldig) bra, sier han.

Ombruk og bærekraft er også viktig for Asker Produkt, som blant annet kan produsere «byggeklosser» av gjenvinningsmaterialer til bruk under messer og arrangementer. Uansett produkt; avtrekksvifter sørger for godt inneklima. Treflisene som suges opp presses til briketter som kan brukes til ved eller

opptenning – her går ingenting til spille.

Kreative hoder er dessuten glad for utfordringer – denne høsten har bedriften også produsert både julepynt og selfie-ramme på oppdrag fra Skogselskapet. Som om ikke det var nok, har Asker Produkt også bakeri- og cateringavdeling, og er viden kjent for sine marsipankaker. (For en journalist som er i overkant glad i søtsaker må intervjuet følgelig avbrytes her, hvis ikke blir det ingen artikkel.).

HVORFOR «FUGLEHOTELL»?

Lurer du på hvorfor vi ofte bruker «fuglehotell» om disse fuglekassene, er det på grunn av en annen helt sentral støttespiller til prosjektet vi har døpt «Fuglehotell til framtidsskogen». Takk være et generøst bidrag fra Olav Thon Stiftelsen, er fuglehotellene gratis for barna som bygger dem.

– Målet til Skogselskapet er å bygge enda flere fuglehotell. Det er et prosjekt som gir glede i alle ledd, fra planlegging og produksjon til snekring og forhåpentligvis helt fram til småfuglene i hager og nærskoger, sier kommunikasjonsleder Karl Henrik Skinstad Berke i Skogselskapet, og legger til: – Den dagen fuglene ikke lenger kan bruke hotellrommene, blir treverket igjen en del av skogen når de råtner og blir til jord. 🌿

I år ble Naturen som læringsarena arrangert i Narvik og Tromsø. Skogselskapet og Skogkurs (Lære med skogen) samarbeider om skogssejonen - her veileder Helene Bakke Oudenstad fra Skogkurs lærerstudentene.

625 lærerstudenter kurset i uteskole

For fjerde år på rad har lærere og lærerstudenter fått sin «ABC» i uteskole gjennom prosjektet «Naturen som læringsarena». Skogselskapet deltar med en egen sesjon om skogen.

Fra april til oktober har lærerstudenter ved fem universiteter deltatt på utendørs heldagsseminarer gjennom «Naturen som læringsarena». Prosjektet vokser – i år har det vært sju slike seminarer, og Universitetet i Tromsø og Universitetet i Innlandet er nye deltakere. I tillegg kommer selvsagt de «gamle» deltakerne Høyskolen på Vestlandet, Universitetet i Stavanger og OsloMet, som alle har implementert uteskole som undervisningsmetode i lærerutdanningens emneplaner.

Naturen som læringsarena er et prosjekt i regi av Norsk Friluftsliv, og gjennomføres sammen med flere

medlemsorganisasjoner – deriblant Skogselskapet – og andre samarbeidspartnere. Lærerstudentene blir med på en utedag – kall det gjerne en skole-skogdag for voksne. Gjennom ulike sesjoner får de både kunnskap, inspirasjon og praktisk erfaring med hvordan uteskole kan gjennomføres i praksis.

SAMARBEIDER OM SKOGEN

Skogselskapet og Skogkurs samarbeider om skogssejonen, hvor studentene både lærer om skogens og karbonets kretsløp, om de ulike verdiene skogen har og om alle produktene av og med tømmer. De får også prøve

seg på ulike aktiviteter som bålrensning, hvordan man måler alderen på et tre, quiz og blindebukk. Det er både undervisning i skog, og i skogpedagogikk.

Skogselskapet har som mål at flere elever skal ha uteskole i skogen, og at det bidrar til økt forståelse for hva skogen betyr for samfunnet.

– Vi tar utgangspunkt i den lokale skogens betydning for friluftsliv og læring, og bidrar til å senke terskelen hos lærerne for å ta med elevene ut, sier Snorre Synnestvedt. Han er til daglig skogkonsulent i Skogselskapet i Oslo og Akershus, med utdannelse i både

skog og pedagogikk, og en av våre faste instruktører på Naturen som læringsarena.

– Bærekraftig utvikling er sentralt i læreplanen, og skogen er et perfekt sted og tema for å undervise i dette. I skolen er det mulig å gi positive naturopplevelser også til alle dem som ikke er ute med familien eller gjennom organiserte aktiviteter, sier han.

Vi bidrar til å senke terskelen hos lærerne for å ta med elevene ut.

Snorre Synnestvedt, Skogselskapet

I år deltok han blant annet på seminar-dag i en samisk bygd i Narvik, hvor lunsjen bestod av lokalprodusert bidos og en god porsjon lokalhistorie, alt servert rundt et langbord på tunet. I Tromsø var seminaret på et uteområde ved universitetet. Også der var samiske mattradisjoner tema, og studentene laget blant annet et nydelig fiskebrød til lunsj. Det er altså ikke bare studentene som sitter igjen med ny kunnskap etter disse seminarene.

– Det var inspirerende å oppleve at både studentene og samarbeidsorganisasjonene ble begeistret av Skogselskapet og Skogkurs sine bidrag, og at vi fikk lært bort noe nytt og nyttig om skogen, sier Synnestvedt.

DELER INSPIRASJON

Samarbeidspartnerne i Naturen som læringsarena er Norsk Friluftsliv, Den Norske Turistforening, Friluftsrådernes Landsforbund, Norsk Orientering, Norges sopp og nyttevekstforbund, Skogselskapet og Skogkurs, og Turmat fra hele verden.

– Vi setter stor pris på samarbeidet med Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonene – sammen gir vi lærer-

Til sammen 625 lærerstudenter ble i år kurset i uteskole gjennom «Naturen som læringsarena». Snorre Synnestvedt, til daglig skogkonsulent i Skogselskapet i Oslo og Akershus, er en av Skogselskapets faste instruktører på kursene.

Lærerkursene består av ulike sesjoner, hvor studentene får både kunnskap, inspirasjon og praktisk erfaring med hvordan uteskole kan gjennomføres.

studenter inspirasjon og trygghet til å ta undervisningen ut. Bare i 2025 har vi hatt 625 lærerstudenter fra fem universiteter med på seminar. Naturen som læringsarena viser at læring skjer minst like godt utendørs som innendørs, om

ikke bedre – og vi står støtt i vårt budskap: mer skog, mindre skjerm, sier Kjersti Aurora Kolstad, prosjektansvarlig i Skogselskapet. Hun ser fram til det videre arbeidet, sammen med mange engasjerte samarbeidspartnere. ✍

Rike mann,
du med bil og bankbok
og aksjer i Borregaard:
du kan kjøpe tusen mål
skog og tusen mål til,
men solefallet kan du ikke kjøpe
og ikke suset av vinden
og ikke gleden ved å gå heimover
når røslyngen blømmer langs stien –

Nei, vi eier skogene,
slik barnet eier si mor.

Siste del av diktet «Vi eier skogene»
av Hans Børli

Landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen er oppriktig engasjert i forvaltningen av skogen, både som en kilde til verdiskaping og som en arena for rekruttering av unge inn i skogbruket. Under åpningen av «Skog på grønn resept» på Litteraturhuset snakket han om skogens betydning for friluftsliv, naturopplevelser og fellesskap.

Landbruksministeren åpnet «Skog på grønn resept»

Da landbruks- og matminister Nils Kristen Sandtrøen åpnet «Skog på grønn resept» på Litteraturhuset i Oslo 16. oktober, var det med noen strofer fra Hans Børli's dikt «Vi eier skogene».

– Børli skrev mesteparten av sin lyrikk i tilknytning til naturen som finnes i Hedmark, der jeg er fra, og beskrev egentlig både i dette i diktet og i mange andre, litt av temaet for dagen. At det ikke bare økonomiske verdier skogen gir oss, men også de aller fineste øyeblikkene, og roen ved å være rett og slett et menneske i naturen. Og det tror jeg er veldig viktig for folkehelsen, og jeg tror det er veldig bra og klokt at

Skogselskapet lager et seminar med den koblingen, sa Sandtrøen.

– I fylket jeg kommer fra har vi levd av og med skogen i all sin tid. Men skal vi fortsatt ha tilslutning til det i landet vårt, gjelder det å ta vare på også de verdiene som ikke bare handler om kroner og øre. Og derfor hadde jeg lyst til å være med her i dag, sa statsråden, og føyde til med et smil:

– Dessuten stod det på innkallingen

at dette skulle være et feelgood-arrangement. Og det passer veldig godt når du er statsråd dagen etter fremleggelsen av et statsbudsjett.

UNIKT I NORGE

Sandtrøen var opptatt av allemannsretten, som vi i Norge nærmest tar som en selvfølge:

– Vi kan gå ut og faktisk telle, plukke bær, ferdes fritt. Det er ikke sånn i alle

«Fra skog til bord» var tittelen på foredraget til Jacob Nodeland, som holder kurs i urtevandring både fysisk og virtuelt. På Litteraturhuset viste han hva som kan høstes i skogen, og hvilke ville vekster som kan brukes i mat og hverdagsliv. For eksempel har furu en rekke bruksområder ut over å være byggemateriale. Anne Lindmo og Olaf Tufte deltok også på scenen, i hhv Oslo og Trondheim.

land. Så det er noe med den norske folkesjelen som er veldig nær knyttet til skog. Jeg opplevde det da jeg bodde et år i USA og Alaska. Fantastiske skogområder. Men måten vi forvalter skogen på i Norge er ganske spesiell. At den er i privat eie, men alle vi har noen rettigheter til å bruke den, som ikke nødvendigvis er likeens over hele verden, sa ministeren.

– Det er noe her som jeg tror setter både følelser i spill og er en del av vår levende kultur i Norge som vi skal være veldig, veldig stolte over.

SOMMERJOBB MED SAG

Ministeren trakk også fram Skogselskapets rekrutteringsprosjekt JOB:U, som han besøkte flere ganger i sommer:

– Jeg hadde også mange gode opplevelser sammen med Skogselskapet i sommer, gjennom en ordning som gjør at ungdom får sin første arbeidserfaring i skogen. I våre dager er det ingen selvfølge at ungdom får arbeid fra de er ganske unge. Statistikken viser faktisk at det er ungdom som kommer fra hjem der foreldre har ganske god økonomi, som i større grad enn andre har sommerjobb. Men initiativet

Skogselskapet har tatt bidrar til at ungdom over hele landet og ungdom fra helt ulike typer hjem, kan få sin første arbeidserfaring i skogen. Og de vi møtte i sommer, de var veldig driftige.

Skogen gir oss ikke bare økonomiske verdier, men også de aller fineste øyeblikkene, og roen ved å være rett og slett et menneske i naturen.

Landbruks- og matminister
Nils Kristen Sandtrøen

Ungdom helt ned i 15-årsalderen stod opp klokka syv om morgenen. Det å jobbe i skogen er en ganske tøff påkjenning gjennom så varme sommerdager som vi hadde i sommer, men det var veldig lite klaging. Og kanskje har det noe med at det er godt å være ute i skogen? Og det de gjorde, er jo rett og slett å øke verdien av framtids-skogen. Den ryddes sånn at den også

blir tilgjengelig for oss som turgåere og friluftsliventusiaster. Sånn at det ikke bare er kratt, men at det vokser opp trær som både får lys og næring og plass til å bli store, voksne trær. Det er min inngang til at det er mange verdier i skogen, sa ministeren.

ALLE GODE TING ER TRE

Arrangementet på Litteraturhuset var ett av flere i anledning Verdensdagen for psykisk helse, og er i samarbeid med Kvinner i Skogbruket. Liknende foredragskveld ble holdt i Trondheim tidligere i oktober, og skal arrangeres i Rogaland Arboret i Sandnes i mars 2026.

I Oslo deltok foruten ministeren blant annet programleder og naturentusiast Anne Lindmo, som delte sin utvikling fra tur-novise til aktiv friluftslivbruker. Epidemiolog og professor Geir Aamodt holdt et foredrag om dokumenterte helsegevinster ved å være i skogen, og arkitekt Stein Halvorsen tok for seg hvordan bygg i tre kan gi bedre inn klima og ro. Jacob Nodeland, som underviser i vekster fra naturen, serverte urtete fra skogen og gav et innblikk i hvilke vekster som kan plukkes og brukes til hvilke tider. 🌿

41.000 barn deltok på Kong(l)e for en dag i september. I år var Friluftslivets år tema, og vi stilte spørsmålet «hvordan virker et tre?» – i film, oppdrag, quiz og finale. Siden starten i 2021 har 126.000 barn hatt skog på timeplanen gjennom dette undervisningsopplegget.

Mer skog, mindre skjerm:

Skogselskapet inspirerte i Friluftslivets år

Over 72 000 barn og familier har i løpet av Friluftslivets år opplevd skogen på nært hold gjennom Skogselskapets aktiviteter Kong(l)e for en dag, Barnas Skogdag og skoleskogdager.

Med prosjekter som Kong(l)e for en dag, Barnas Skogdag og skoleskogdager har barn over hele landet fått lære, bygge, utforske, og ikke minst leke i skogen. Og gjennom kurs for lærerstudenter (Naturen som læringsarena) er vi med på å legge til rette for enda mer uteskole i framtiden.

– Vi vil ha mer skog og mindre skjerm i folks hverdag, og gjøre skogen til en selvfølgelig del av allmennkunnskapen

her til lands sier Helene Nygaardsvik Ruud, administrerende direktør i Det norske Skogselskap.

41 000 BARN FIKK SKOG PÅ TIMEPLANEN

Undervisningsopplegget Kong(l)e for en dag er en samproduksjon med Skogkurs og ble årets største satsing rettet mot skolen.

Hele 41 000 elever fra 2 100 klasser

tok læringen med ut i skogen, for å utforske hvordan trær virker. Opplegget er utviklet i tråd med læreplanen, og gjør det enkelt for lærere å ta undervisningen ut i naturen. Siden oppstarten i 2021 har over 126 000 barn deltatt.

– Det er utrolig motiverende å se at så mange barn og unge finner gleden i naturen. Gjennom Kong(l)e for en dag og Friluftslivets år 2025 fikk over 41 000 elever oppleve uteundervisning på sitt

Det er utrolig motiverende å se at så mange barn og unge finner gleden i naturen. Gjennom Kong(l)e for en dag og Friluftslivets år 2025 fikk over 41 000 elever oppleve uteundervisning på sitt beste.

Kjersti Aurora Kolstad,
prosjektleder for Kong(l)e for en dag

beste – med Kong(l)en selv, Håvard Lilleheie, på hengekøyetur! For oss i Skogselskapet er det jo Friluftslivets år hvert år, sier Kjersti Aurora Kolstad, prosjektleder for Kong(l)e for en dag.

– Kong(l)e for en dag engasjerer elevene, og gjør naturfagstimen mer elevaktive. Elevene får være kreative i naturen samtidig som de lærer om trær og skog. Enkelt opplegg å gjennomføre, enkelt å bli engasjert av, sier Hélen Simmenes, lærer 6. trinn Eberg skole Trøndelag.

I 2025 har fylkesskogselskapene også gjennomført ca. 250 tradisjonelle skoleskogdager, med ca. 11 000 deltakere. I tillegg til den store plantedagen i juni.

BARNAS SKOGDAG: 20 000 BARN OG VOKSNE SKOGENGASJERTE

Høstens store folkefest for skogsglede ble Barnas skogdag 2025, arrangert på 21 steder over hele landet i samarbeid med Statskog, lokale skogselskaper og frivillige.

Hvordan virker egentlig et tre? Hvilke jobber gjør skogen for oss? Og hva kan vi lage av tømmerstokken? Om lag 20 000 deltakere fikk prøve alt fra fuglehotellbygging og båltenning til lafting, skogquiz, orientering og brobygging.

Fra nord til sør, øst til vest – hvert fylke satte sitt eget preg på dagen. Til tross for uværet Amy ble de fleste arrangementene gjennomført som

Skogens Kong(l)e, gestaltet av skuespiller Håvard Lilleheie, utfordret komfortsonen i Friluftslivets år 2025. Med primus og hengekøye – og mobil på selfiestang for å vlogge det hele – rigget han seg til for en natt i skogen.

planlagt, og tilbakemeldingene var overveldende positive. Flere av deltakerne hadde sitt aller første møte med skogen denne dagen. Konklusjonen er at Barnas Skogdag har kommet for å bli.

Friluftslivets år markerte også starten på et tettere samarbeid mellom Skogselskapet og Statskog, som sammen vil gjøre barn, unge og friluftsfolk bedre kjent med skogen som natur og naturressurs.

EN MOTGIFT MOT «BRAIN ROT»

I en tid der ordet brain rot (sliten hjerne etter for mye skjerm) ble kåret til årets

ord i Storbritannia, minner Skogselskapet om at naturen er den beste medisinen.

– Det finnes en enkel motgift: legg fra deg skjermen og ta turen ut i skogen, sier Helene Nygaardsvik Ruud. Og et gulltips til – neste gang du sitter foran skjermen med en arbeidsoppgave du ikke får hull på? Gå en tur i skogen, og la tankene fly. Ikke bli overrasket om det du grublet på er lettere å løse når du er tilbake foran pc-en.

I 2026 fortsetter arbeidet for å skape begeistring for skogen som natur, læringsarena og grønn ressurs. 🌿

Krev din rett og gjør din plikt

DET ER MYE snakk om grunneierrettighetene. Vi snakker om *license to operate*. At ressursene må høstes for verdiskaping og arbeidsplasser i samfunnet. Og om det grønne skiftet. Dette blir fornybare produkter som erstatter fossile og lagrer karbon i mange tilfeller i årevis fremover. Vi argumenterer for at det må hogges for dette gode formål når andre interessenter fremmer sine argumenter om intakt skog for biologisk mangfold eller ønsker seg et mer variert landskap enn en hogstflate å gå på tur i. Når nærskogen, lekeområdet og tur-skogen hogges. Da står vi opp for skogeiers rettigheter til å ta ut verdiene som faktisk står der, og som er investert i fra tidligere generasjoner.

DA ER DET nedslående at skogkulturen neglisjeres, stadig mer. Ofte gjøres ikke plantejobben godt nok. På Hurdagene traff jeg planteengasjerte som fortalte om planter som ikke stikkes helt ned, som settes midt i kvisthauger

og aldri kommer opp, planter som står på skakke eller slett ikke settes på gode planteplasser. Videre er etterslepet på ungskogpleie en føljetong vi aldri blir ferdige med, til tross for både gode tilskuddsordninger og stadige informasjonskampanjer fra det offentlige som sliter med å nå fram. Begge deler handler om å sikre en god fremtidsskog og verdiskapingen på norsk skogareal, og dessuten benytte markas evne til karbonbinding – alt for fremtidige generasjoner. Dette er et ansvar skogbruket må ta. Grunneierrettigheter for høsting er vel og bra, men det følger også plikter med å eie og forvalte en naturressurs – til å bruke den på en god måte til samfunnets felles beste, både nå og for fremtiden.

DETTE ER SELVSAGT skogeiers ansvar i bunn og grunn, men tømmerkjøperne kan ikke fraskrive seg sitt. Blant annet har inntoget av større maskiner i skogbruket bidratt til at

skogeierne har blitt mindre engasjerte i egen skog. Tømmerkjøperne har bidratt på sin side med passiviseringen. Det er lettere å administrere større områder og flere eiendommer samlet, når det skal planlegges hogst. Så tilbys det også planting etter hogst samtidig, men det stopper gjerne der. Det burde det ikke. Det er bare trist når verken tømmerkjøper eller skogeier følger opp for eksempel en naturlig avgang på 20 prosent, og gjerne mer (kanskje fordi en planter presset på akkord har vært litt for rask?). Plantejobben burde innebære obligatorisk oppfølging. Det vil sannsynligvis også sikre at plantejobben gjøres bedre i første omgang, fordi det vil bety mindre suppleringsplanting i neste. Videre bør også ungskogpleien avtales når skogen skal hogges. Er du interessert i å ta ut tømmerverdiene som står i skogen, må fremtidsskogen i neste omgang sikres.

Om Norsk Skogbruk

Skogselskapet eier fagbladet Norsk Skogbruk, men det inngår ikke i medlemskapet i Skogselskapet.

Ønsker du å motta Norsk Skogbruk, krever det et eget abonnement.

Ordinær pris er kr 1070,- per år, det inkluderer 11 papirutgaver og tilgang til saker bak betalingsmur på nettsiden.

Medlemmer i Skogselskapet får 15 % rabatt og betaler kr 910,- per år

Saken på denne sidene er hentet fra fagtidsskriftet Norsk Skogbruk

www.norsk-skogbruk.no

NORSK SKOGBRUK
FAGBLAD FOR SKOGBRUK – BIOENERGI – SKOGINDUSTRI

▶ Arny herjet ▶ Røntgen på Våler ▶ Bransjetreff på Hurdagene ▶ Går trådt med ungskogpleien ▶ Lavere tømmerpriser, høyere innmåling ▶ Portrett: Torbjørn Frivik

DET OFFENTLIGE HAR lenge stått på for å få opp ungskogpleien, nå sist ungskogpleiekampanjen på Østlandet. Der ser vi at det ikke er så lett å nå gjennom til skogeierne med budskapet. Offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner som Skogselskapet er gode informatører, og vi tror de er viktige som veiledere som ikke har næringsinteresse og kan være mer nøytrale. Men skogkultur har vist seg vanskelig å pushe. Det som har sett ut til å virke best i de fleste av disse kampanjene jeg har vært borti gjennom tidene, er skogpådrivere som hele tiden tar direkte kontakt med skogeierne. Det er krevende. Derfor er det mer naturlig at tømmerkjøperne, som nettopp er i slik direkte kontakt med skogeierne i forbindelse med hogst, sørger for avtaler om både planting og ungskogpleie samtidig. Da er det lett for begge å forstå at man høster det andre har plantet, og selv har ansvar for at neste generasjon skal kunne gjøre det samme. Oppdragene med hogst og skogkultur burde rett og slett henge tettere sammen.

VI MENER DERFOR at tømmerkjøperne må ta mer ansvar for skogkultur. Samtidig må ansvaret for fremtids-skogen bli tydeligere for skogeierne. Skal man ha rett til å høste dagens fullvoksne skoger, må man også ta ansvaret for å sikre tilsvarende verdier for fremtidige generasjoner. For å omskrive et gammelt slagord: Krev din rett og gjør din plikt. ✍

Line Venn
Redaktør i Norsk
Skogbruk
(Lederartikkel fra
nr 10/2025)

Line Venn

Hanne K. Sjølie, professor i skogfag ved Universitetet i Innlandet, forsker på hva som driver norske skogeiere. I vinter planlegges en ny, stor spørreundersøkelse.

Hva driver norske skogeiere?

Hva er norske skogeiere interessert i, og hvilket behov har de for kunnskap? Forsker Hanne K. Sjølie har mange svar, og gjennom en oppfølgingsstudie får hun snart enda flere – i vinter inviteres 5000 skogeiere til en ny spørreundersøkelse.

Hanne K. Sjølie er professor i skogfag ved Universitetet i Innlandet, og har i mange år forsket på hva som driver norske skogeiere. Under Skogselskapets rådsmøte i oktober presenterte hun sine funn, og hadde med en nyhet:

– Vi gjorde en spørreundersøkelse tilbake i 2014, som fortsatt er ganske unike data. Gjennom Statistisk sentral-

byrå (SSB) sendte vi den ut til et utvalg av skogeiere i hele landet. Vi fikk svar fra over halvparten, som regnes som veldig, veldig bra ved en slik undersøkelse. Dette utvalget på drøyt 1600 skogeiere er representativt for den populasjonen vi har av personlige skogeiere. Nå er vi i gang med å gjøre oppfølgingsstudier, og planlegger å →

sende ut en stor spørreundersøkelse til 5000 skogeiere i vinter, sier Sjølie.

Med overskriften «Beslutninger om hogst» oppsummerte hun noen av funnene fra 2014.

EIERSKAPET – SMÅ OG MANGE

– Det meste av den produktive skogen i Norge eies av privatpersoner, og er fordelt på veldig mange eiendommer. Gjennomsnittseiendommen er på bare 400–500 mål, og de fleste hogger sjelden eller ikke i det hele tatt. Samtidig er det ofte de små eiendommene som er mest produktive, sier Sjølie.

PERSONLIGE EIERE TENKER ANNERLEDES

Hun tok for seg de prinsipielle forskjellene mellom personlige eiere, og eiere som stat, kommune, offentlige institusjoner eller industri.

– I motsetning til selskapseiere, som har krav om lønnsomhet, er personlige skogeiere nyttemaksimerende heller enn profittmaksimerende. De søker ikke bare økonomisk gevinst, men verdsetter også rekreasjon, naturmangfold, arv og tilhørighet. Eierskap gir mening og glede i seg selv. Dermed påvirker eiernes verdier både hogstnivå, naturforvaltning og skogens økosystem, sier Sjølie.

<<FLERMÅLSEIERE>>

– Personlige skogeiere er ofte det vi kaller flermålseiere. Vi kan ikke si at skogeierne er mest opptatt av mål A eller B, men at de er opptatt av mange mål. De vil tjene penger på skogen sin, men de har også veldig mange andre ting som de ønsker å oppfylle fra den skogen. Målsettingene de har, påvirker hogsten.

For aktive skogbrukere spiller tømmerprisen inn. Skogeiere som bor lengre unna skogen de eier, har lavere sannsynlighet for å hugge. Skogeiere med større eiendom har høyere sannsynlighet for å hugge.

INAKTIVE SKOGEIERE

– Men vi ser at på over halvparten av eiendommene hugges det ikke tømmer i det hele tatt i løpet av 20 år. Hva skal

til for å få de som sitter på gjerdet – de inaktive skogeierne – til å hoppe derfra? Da kan vi ikke bruke det vi observerer i markedet, fordi de deltar ikke i markedet. Det vi ser er at mange av disse ikke responderer på pris. Det er litt overraskende, for det er mot all kjent økonomisk teori, sier Sjølie.

– Samtidig ser vi at de som er opptatt av arv, er mer tilbøyelige til å hogge. De som er opptatt av at eiendommen skal overtas av egne barn eller barnebarn, tenker at de ønsker å gjøre eiendommen mest mulig rustet til neste generasjon. Det påvirker.

Det er vanskelig å komme utenom de små eiendommene i lavlandet hvis man skal nå målene om avvirkningsøkning.

Hanne Sjølie

KUNNSKAP OG UAVHENGIG RÅDGIVNING

Forskerne har også undersøkt hvordan skogeierens kunnskap spiller inn med tanke på hogst.

– Vi ser at de som er medlem i en skogeierorganisasjon, som andelslagene og Norskog, i mye større grad har en skogbruksplan, kjennskap til Skogfond, og kunnskap om ansvar for miljø, enn de som ikke er medlemmer. Det gjør en veldig stor forskjell. Vi spurte også om mangel på kunnskap om hogst og salg av tømmer, og om det har vært en barriere for å hogge tidligere. 20 prosent av de som ikke er medlemmer oppgir det som en barriere.

Skogbrukssjefene peker seg også ut som en viktig informasjonskilde.

– Vi ser at de som har kontakt med skogbrukssjefen i kommunen, er mer tilbøyelige til å både søke mer kunnskap, og til å hogge. Så det er litt

interessant at skogbrukssjefene har stadig mindre tid til oppfølging og rådgivning.

MÅL OM ØKT AVVIRKNING

Sjølie påpeker at det er vanskelig å komme utenom de små eiendommene i lavlandet hvis man skal nå målene om avvirkningsøkning.

– Litt av utfordringen er hvordan vi kan nå disse skogeierne. Mange av dem er ikke aktive, de er kanskje ikke medlemmer, de bor kanskje ikke i de store skogkommunene, og de sitter på gjerdet og de reagerer ikke på pris. Men de sitter på masse virke, sier Sjølie.

– De skogeierne som sitter på gjerdet påvirkes også ganske mye av det som skjer utenfor i samfunnet, altså utenfor den lille skogbruksfæren. En del av bildet er altså hvordan skogbruket

oppfattes utenfra. De inaktive skogeierne leser kanskje ikke Norsk Skogbruk, de går kanskje ikke på skogbruksmøter, de får kanskje informasjon om skogbruket fra et helt annet hold.

Sjølie peker på at det i media ikke alltid kommer fram at skogøkosystemet i Norge er det eneste økosystemet som har hatt positiv utvikling de siste 20 årene.

– Andelen gammel skog øker, og det forventes at den vil øke fra dagens 3 prosent til over 20 prosent av produktivt areal i løpet av 100 år. Likevel opplever mange skogeiere et negativt mediebilde av skogbruk, noe som kan virke dempende på aktiviteten.

REGLER OG OMDØMME

– En relevant del av dette bildet er også hvordan skogbruken følger sine egne

regler. I en ny forskningartikkel jeg har skrevet sammen med biolog Ane Christensen Tange i Glommen Mjøsen Skog, har vi gått gjennom 27 kantsoner, som ifølge PEFC skogstandard fra 2015 skal ha en bredde på 10–15 meter. Det vi fant var at gjennomsnittet på kantsonebredden er 7 meter, og medianen 5,7. Selv om det kan være flere grunner til at enkelte kantsoner er under 10 meter, ser vi altså at det er veldig mange som ikke er i tråd med denne standarden. Hvordan skogbruken følger sine egne regler, og hvordan det oppfattes, spesielt av disse skogeierne som er litt utenfor disse innerste sirkelene, er viktig å ta med seg. Hvis det kommer mange medieoppslag om dårlig forvaltning og ikke helt oppfølging av reglene, er kanskje disse skogeierne mindre tilbøyelige til å hogge, sier Sjølie.

SKOGSELSKAPETS ROLLE

Sjølie mener Skogselskapet har en viktig rolle i dette. Skogbrukslederne er kompetente, men har økonomiske bindinger og oppfattes ikke alltid som nøytrale rådgivere. Skogbrukssjefene oppfattes som nøytrale, men har lite tid til rådgivning. Skogselskapet kan fylle et viktig område, og kan bidra til at flere inaktive skogeiere får et mer aktivt forhold til hvordan de vil forvalte eiendommen sin.

Forskningen viser at skogeiere som har kontakt med skogbrukssjefen i kommunen sin er både mer tilbøyelige til å søke mer kunnskap, og til å hogge.

TRØNDELAG

Hengebjørk vokser godt

Skogselskapet i Trøndelag tok i 2001 initiativ til å etablere produksjonsflater i tidligere avkomforsøk med hengebjørk. Formålet var å øke kunnskapen om produksjonspotensialet for hengebjørk i Trøndelag. I løpet av 2024 og 2025 har vi igjen vært ute med klaven og høydemåleren, og NIBIO har stått for beregningene.

Etter 34–35 vekstsesonger har bjørka oppnådd 30–40 kubikkmeter i totalproduksjon per dekar. Stående volum i dag er 28–37 kubikkmeter pr dekar. Oppfølging med tynning har vi ikke vært flinke nok til, og feltene har fått stått uten skjøtsel for lenge. Det er godt kjent at hengebjørk krever mer intensiv skjøtsel enn gran og furu.

Her er detaljene fra feltene i Trondheim, Indre Fosen og Heim. Sistnevnte felt ble plantet på Nordmøre, men ligger nå i Trøndelag. Hengebjørk har samtidig bytta navn fra lavlandsbjørk siden oppstart.

Som regel må avkastningen av en skogplanting vente til neste generasjon og gjerne en til. Når det gjelder

hengebjørk kan man rekke å plante og høste selv. Ved høsting og salg som tømmer vil bruttoverdien være ca. 30 000 kroner pr dekar. Alternativt kan en hogge det opp til ved og få ut ca. 100 000 kwh. Karbonbindinga frem til nå har vært 45 tonn CO₂ pr dekar. Slike skogareal med en jevn aldersfordeling vil i gjennomsnitt ha et karbonlager på rundt 25 tonn CO₂. Og sist, men ikke minst – det er pent.

Resultatene av den genetiske delen av forsøket er fulgt opp tidligere. Det er foretatt utvalg, sanket podekvist og etablert klonarkiv. Her ligger et ytterligere potensial for klimatilpasning og produksjon. ☞

Tekst og foto: Hans Chr. Brede

SOGN OG FJORDANE

Skogseminar og skogdebatt blant fylkespolitikarar i Vestland

Tidlegare i haust vart det arrangert skogseminar i lokala til Voss Sag og Tradisjonsbygg på Fenno i Voss. I løpet av seminaret, som hadde om lag 80 påmeldte, fekk ein høyre om vidareforedling av vestlandsk tømmer. Det var foredrag av blant anna Norsk Bygdesagforening og Vestland Bondelag, medan Statsforvaltaren og Skognæringa Kyst formidla om moglegheit for å etablere eit større sagbruk på Vestlandet for å sikre meir foredling av vestlandsk tømmer.

SOGN OG FJORDANE

Inspirasjonssamling for unge skoginteresserte

I år har Skogselskapet i Sogn og Fjordane invitert til ei samling for «unge» skogsinteresserte (under 40 år). Gjennom eit prosjekt som var delfinansiert av Vestland Fylkeskommune deltok om lag 20 engasjerte kvinner og menn frå heile Sogn og Fjordane på fagsamling med fagleg innhald, konkurransar, middag og premieutdeling. Utstyrsprodusentane Stihl og Husqvarna stilte med utstyr og moglegheit for å prøve ut ulike sager.

Samlinga vart såpass vellukka at det er planlagt ei ny samling over nyttår. Har du tips til personar som burde bli invitert? Send oss gjerne ein e-post til ruben@skogselskapet.no

Nye stokker må til i gjenreisningen av Klevasmia, og de bearbeides med øks og bile. Her er håndverker Erlend Sommervold som leder arbeidet, og som merket tommer da smia ble demontert.

Klevasmias historie spenner over fem generasjoner med smeder som drev fra tidlig 1800-tallet til 1960. Smia produserte for en kundekrets langt utenfor Trøndelag, og fortsatt i dag dukker det opp gjenstander fra hele landet med stempelet som tilkjenner opprinnelsen i Klevasmias esse.

der øksa og smeden var en forutsetning for aktivitet. På Sandholtan var det sagbruk allerede fra 1635, og utstrakt tjærebrenning og kølbrenning fra samme tidsperiode.

Etter hvert ble tilknytningen til smia enda mer interessant. Vi fikk innsikt i smedbøker fra tre tidsperioder der både kunder og produkt er loggført. Et av spesialproduktene var plantehakker – hele 8000 i tallet. Her har vi oversikt i detalj om både kunder, pris og annet for 1767 av plantehakkene.

SKOGSELSKAP-HISTORIE

Ideen til denne virksomheten kan vi kanskje spore tilbake til oss selv: I årsmeldingen for Trøndelagen Skogselskab anno 1900 kan vi lese følgende fra et plantekurs. «De rep-ræsentanter, som ønsket, fik med sig hjem en plantehakke som model. Det var da meningen at smeden i hjembygden skulde arbeide efter modellen.»

Vi finner oss selv som kunder – både i nord og sør i fylket. Videre finner vi skogselskapene i Østfold, Akershus, Helgeland, Nordre Østerdal Skogforening og Søndre Østerdal Skogforening (Skogselskapet i Hedmark). Videre er Skogforvaltningen i Øst-Finnmark, Jønsberg og skogforvalterne Hennig, Heimbeck og Lie (Skogskolen på Steinkjer) kunder. Oppland Landbruksskole Storhove og Storsteigen Landbruksskole har også kjøpt plantehakker. Vi finner også Gravberget Skoger A/L, Ranheim Papirfabrikk og C. Frogner Jernvareforretning i Oslo på

TRØNDELAG

Gjenreisning av Klevasmia

Et viktig stykke trøndersk håndverkshistorie får nytt liv, når Skogselskapet i Trøndelag deltar i gjenreisningen av Klevasmia fra Hovin i Melhus.

Skogselskapet i Trøndelag har blitt involvert i gjenreisning av Klevasmia fra gården Kleva på Hovin i Melhus. Den skulle rives og saneres, men noen ildsjeler tok i stedet vare på bygget og fikk lagret det på en låve i kommunen.

«Klevasmias Venner» rettet så en forespørsel om mulig tomt på vår eiendom Sandholtan i Melhus, som ligger 5,5 kilometer fra smias opprinnelige plassering. Dette var interessant siden vi har kulturminnene i vår skog,

Arbeidet med bygget startet i begynnelsen av september, etter at tomte var planert og klargjort. Bygget hviler foreløpig på hjørnesteiner – mur og steinsetting gjenstår.

Blanding av gammelt og nytt. Her gjenbruk av lokal taktro - saget på oppgangssag rett ned i Sandåa.

Den siste smeden ga seg på 1960-tallet. Siden har smia stått til forfall. «Klevasmias venner» demonterte smia i 2021 og sørget for trygg lagring. I samarbeid med Skogselskapet i Trøndelag blir nå Klevasmia gjenreist ved Sandholtan, ikke langt fra sin opprinnelige lokasjon i gamle Horg Herred i Melhus.

kundelista, samt Skogbruksutstillingen på Elverum i 1906.

Vi er interessert i om noen har opplysninger som kan gi oss ytterligere utbredelse av både plantehakker, blinkøkser og merkeøkser. Produktene er gjerne merket I.M., der M er Moum og I er enten Iver eller Ingebrigt. Klevasmias Venner har en FB-gruppe. Her er det bare å dele.

Vi ser også at tidligere eier av Sandholtan, Eberhart Bakker, er kunde – både som privatperson, men også som ansatt hos M. Thams & Co.

Foreløpig har vi oversikt over fem generasjoner smeder. Den siste smeden i Klevasmia ga seg på 1960-tallet. Siden har smia stått til forfall. «Klevasmias venner» demonterte smia i 2021 og sørget for trygg lagring. Ved demontering ble alle stokker merket av sakkyndig håndtverker – den samme som er benyttet ved gjenreisinga.

HEKTISK AKTIVITET

15. juli ble smia transportert til Sandholtan. I forkant var tomte planert. Arbeidet med bygget startet i begynnelsen av september. Det har vært aktivitet nesten hver ukedag, med unntak av de verste uværsdagene. To profesjonelle håndverkere og seks

frivillige i ulik grad har vært i aktivitet med hogging og transport av tømmer, rying av tømmer til lafestokker, produksjon av sperrer og taktro med motorsagbruk, håndtlanging med mer. Taktro ble ferdiglagt 4. november, og takplater kom på og huset ble tett i løpet av samme uke. I trinn 1, som er selve bygget, gjenstår da vinduer og dører (igangsatt), og steinsetting/mur – bygget hviler foreløpig på hjørnesteiner.

Trinn 2 er ei esse med utstyr til å kunne gjennomføre smiing, samt samle utstyr og produkter som er relevant for smia. Her inngår også diplomer fra utstillinger land og strand. Belgen er på plass.

SKAL BRUKES TIL FORMIDLING

Sandholtan er en unik lokalitet for formidling av skogbruk i fortid, nåtid og fremtid der ei smie også kan få sin plass. Formålet med bevaring av smia er å restaurere bygget og smia, koble smedgjerningen opp mot bruken av produktene både lokalt og nasjonalt, samt gjøre smia operativt til bruk og opplæring.

Stiftelsen UNI, som støtter tiltak som verner mennesker og historiske bygninger, har bevilget 75 000 kroner til gjenreising og formidling av Klevasmia. ☞

Tekst og foto: Hans Chr. Brede

ROGALAND

Fagdag for skogeiere i Vikedal

16 skogeiere deltok på vår fagdag i Vikedal, Vindafjord lørdag 27. september. Dagen bestod av en teoretisk seminardel på Vikedal Kro & Motell før resten av dagen ble brukt til praktisk undervisning i skogen, der deltakerne fikk se bestander i ulike hogstklasser.

Per Helle, styremedlem i Skogselskapet i Rogaland og instruktør i Skogkurs, hadde det faglige ansvaret for arrangementet.

I Vikedal var det ekstra stas å ta deltakerne med til vår egen eiendom

på Vassmyr, der det var mange godord å høre fra deltakerne.

I teoridelen får deltakerne høre om viktigheten av ungskogpleie for å sikre optimal tilvekst, og dermed maksimal verdi på det tilplanta arealet. Det blir

også fokusert på skogens vekstsyklus fram til hogstmoden gammelskog.

For tidlig hogst er utbredt, derfor er det viktig å lære skogeierne hva som kjennetegner hogstmoden skog, og ikke minst vise verditapet de lider dersom skogen blir hogd før tida. Derfor er metoder for målinger og utregninger av bonitet og tilvekst viktige temaer.

Det blir også lagt stor vekt på bruk av skogfondsordningen på fagdagen. Med riktig bruk av skogfond kan økonomien i skogen bli vesentlig forbedret.

Fagdagene er en del av prosjektet «Aktive Skogeiere» som vi startet våren 2023. Tilsvarende fagdager er gjennomført i Hjelmeland, Sviland i Sandnes, Helleland i Eigersund, Kverneland i Time, og Aksdal i Tysvær. Totalt har i overkant av hundre skogeiere deltatt på disse arrangementene.

BUSKEROG OG TELEMARKE + VESTFOLD

Fra to skogmiljø til et sterkere fellesskap

Hvis medlemmene stemmer ja, går det mot sammenslåing av Skogselskapet i Buskerud og Telemark og Skogselskapet i Vestfold.

Skogselskapet i Buskerud og Telemark og Skogselskapet i Vestfold ønsker å slå seg sammen for å øke synlighet og aktivitet. Ved å være representert i hele Buskerud, Telemark og Vestfold vil vi styrke vår tilstedeværelse i tre fylker.

Målet er økt aktivitet, styrket synlighet, bedre bemanning og mer forutsigbare prosjekter.

En samlet administrasjon er kostnadsbesparende og effektiv. Det gir økt arbeidskapasitet, og gi mer tid til ideelt

arbeid. En tydelig arbeidsfordeling blant de ansatte vil gjøre selskapet i stand til å utnytte hver enkelt arbeidstakers potensiale fullt ut, ved å dra nytte av de ansattes samlede erfaring og kompetanse.

Selskapenes ideelle hovedformål vil forbli uendret. Det betyr at det sammenslåtte selskapet vil fortsette å arbeide for å fremme forståelsen for skogens mangesidige betydning.

Det gjennomføres ekstraordinære årsmøter i desember hvor dette stemmes over.

Vestfold: 2. desember kl 19 på Furulund Kro i Stokke (Stokke Ravei 158, 3160 Stokke).

Buskerud og Telemark: 3. desember kl 19 på planteskolen i Hokksund (Semsveien 44, 3302 Hokksund).

TRØNDELAG

Reisebrev fra Hokksund

11 trøndere på erfaringsutveksling med kolleger i Buskerud og Telemark.

I begynnelsen av november reiste representanter fra Skogselskapet i Trøndelag og Skogplanter Midt-Norge AS til Hokksund for et faglig og inspirerende besøk. Turen hadde som mål å utveksle erfaringer, og knytte tettere kontakt med kolleger i sør.

Første stopp på programmet var Lars Kihle ved Norgesplanter AS, hvor deltakerne fikk en presentasjon av bedriften, produksjonen og en omvisning. Det ble særlig lagt vekt på moderne metoder for planteproduksjon, kvalitetssikring og logistikk. Besøket ga verdifull innsikt i hvordan ulike regioner løser de samme utfordringene knyttet til skogplanteproduksjon og foryngelse.

Etter besøket hos Norgesplanter fikk vi en grundig orientering av Ingvild Fliflet i Skogselskapet i Buskerud og Telemark, hvor temaet var formidling, rekruttering og samarbeid på tvers av fylkesgrenser. Det ble en god dialog om felles utfordringer og muligheter, samt hvordan skogselskapene kan

samarbeide mer på tvers for å styrke arbeidet med skogbrukets omdømme.

Helene Nygaardsvik Ruud fra Det norske Skogselskap holdt et engasjerende innlegg med tittelen «Skogselskapet i bevegelse: Fra Wergelandsveien og ut i landet – styrking, strategi og veivalg fremover». Hun delte tanker om organisasjonens utvikling, strategiske retning og betydningen av økt samhandling mellom de regionale skogselskapene, og mellom FSS og DnS.

Skogprofessor Line Nybakken fra NMBU fortalte om sitt spennende forskningsprosjekt PREDICT, som handler om klimatilpasning hos gran. Prosjektet ser nærmere på hvordan ulike provenienser reagerer på klimændringer, og hvordan forskningen kan bidra til mer hardføre skoger for fremtiden. Spesielt interessant for oss trøndere er trærne hun følger med på i Trøndelag, hvorav ett på vår egen eiendom Spjutnes utenfor Namsos.

På veien hjem fra Hokksund ble det

også tid til en faglig stopp på Gardermoen, der gruppa møtte Øyvind Meland Edvardsen fra Stiftelsen Det norske Skogfrøverk, og Anders Sandbæk, skogkulturleder i Glommen Mjøsen Skog SA. De delte kunnskap og erfaringer om frøforsyning, foryngelse og praktisk skogkulturarbeid – et nyttig og inspirerende punktum på reisen.

Turen ga deltakerne både faglig påfyll og inspirasjon. Det er verdifullt at ansatte og tillitsvalgte reiser sammen, både for å bygge relasjoner og for å skape felles forståelse for utfordringer og muligheter. Slike turer gir rom for gode samtaler, refleksjon og samarbeid på tvers av roller – noe som styrker både organisasjonene og engasjementet.

Takk for gjestfriheten og takk for oss!

Tekst og foto: Rannveig Kristiansen

Hva vet du om trærne våre?

Skogselskapet har over 200 ulike naturstiplakater om flora, fauna, skogsøkologi, skogbruk og friluftsliv. Disse er illustrert av Ulf Dreyer. I tillegg har vi en serie QR-kodeskilt til «hemmelige» nettsider med mer info om de ulike trærne. Vet du svaret på spørsmålene under? Hvis ikke, bruk kameraet på telefonen til å scanne kodene – og se hva du finner.

Hengebjørk

(*Betula pendula*)

1. Hvilket vokseområde (område og høyde) er typisk for hengebjørk?
2. Hva betyr artsnavnet «verrucosa» – og hva peker det på hos hengebjørken?
3. Til hvilke formål brukes ved av hengebjørk?

Barlind

(*Taxus baccata*)

1. Til omtrent hvilken høyde kan barlind vokse i Norge?
2. Hvilket giftstoff inneholder barlindbar, frø og ved?
3. Hva var et tradisjonelt bruksområde for barlindved?

Eik

(*Quercus*)

1. Hvilke to eikearter vokser naturlig i Norge?
2. Hvor høy er det høyeste eiketreet som er funnet i Norge?
3. Hvilken symbolverdi har eika hatt historisk?

Furu

(*Pinus sylvestris*)

1. Hvor langt nord er det funnet furu?
2. På hvilket jordsmonn utvikler furua seg best?
3. Hvor gammel kan furua bli – og hva er den vanligste hogstalderen?

Rogn

(*Sorbus aucuparia*)

1. Hvor høyt over havet kan rogn vokse i Norge?
2. Hvor gamle og høye blir rogntrær vanligvis?
3. Hvem liker rognebær spesielt godt?

Fasit:

FURU

1. Så langt nord som Porsangerfjorden i Finnmark.
2. På middels tørr, sandholdig og gjerne kalkrik jord.
3. Vanlig hogstalder er mellom 100 og 120 år.

BARLIND

1. Opp til ca. 600 meter over havet.
2. Stoffet taxin, som er meget giftig.
3. Brukt til buer, redskaper og dreide gjenstander på grunn av den harde, seige veden.

EIK

1. Sommer-eik (*Quercus robur*) og vinter-eik (*Quercus petraea*).
2. Omtrent 35 meter høyt.
3. Symbol på styrke, varighet og utholdenhet – ofte knyttet til gamle norske gårder og stedsnavn.

HENGEBJØRK

1. Vanlig over hele landet opp til ca. 700 moh, høyere i fjelltraktene på Østlandet.
2. «Verrucosa» betyr vorte-aktig og viser til de små harpiksvortene på kvistene.
3. Gode bruks- og varmeegenskaper – brukes til ved, redskap og møbler.

ROGN

1. Opp til ca. 1200 meter over havet.
2. Vanligvis 8–10 meter høye og 30–40 år gamle, men kan bli eldre i gunstige forhold.
3. Bærene spises av fugler og vilt, som sprer frøene videre; særlig viktige for trost og rype.

Skilt fra Skogselskapet

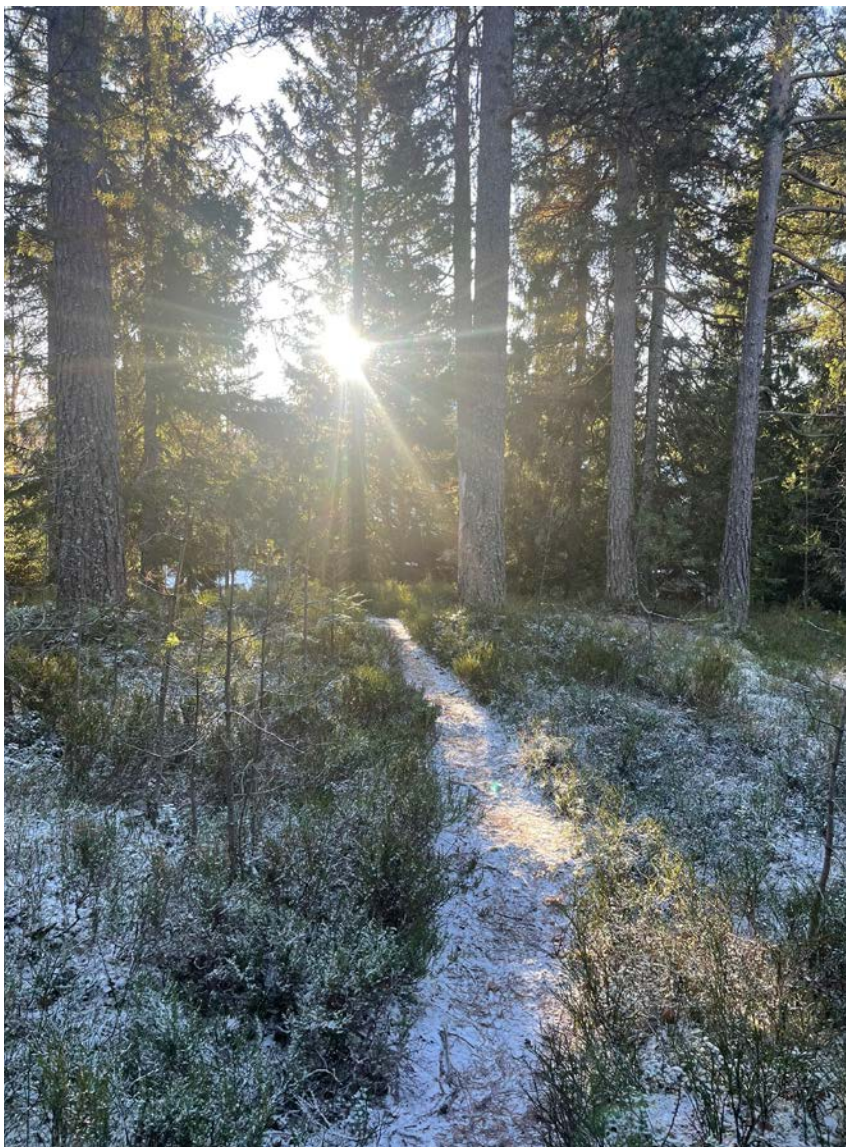
På stier og samlingsplasser kan det å sette opp naturstiplakater øke turopplevelsen. Skogselskapet har 200 forskjellige skilt med informasjon om skog, planter og dyr.

LES MER OG BESTILL HER:
bestilling.skogselskapet.no

Ulf Dreyer

Ulf Dreyer (1924–2010) er kunstneren bak en rekke av Skogselskapets naturstiplakater. Han arbeidet med maleri, grafikk, tresnitt, skulptur og glassmalerier, og hadde en sterk tilknytning til natur og landskap. Dreyer står bak en rekke kjente kunstverk, blant annet offentlige utsmykninger i Tromsø, Bodø, Marnadal, Finnsnes og Måselv. Han ble født i Vardø, og gikk senere i lære og ble boktrykker i Tromsø. Senere flyttet han til Oslo for å gå på Statens Håndverks- og industriskole, og etter hvert kunstutdannelse fra Westfalen i Tyskland. Han bodde i Marnardal sammen med kona Astrid.

Skognaturen er helsebot mot stress og uhelse

Kjensle av stress og rastløyse, mellom anna som følge av arbeidspress eller uhelse, er ikkje godt for nokon. Det same gjeld fysiske og psykiske utfordringar, noko ein skal ha forståing for og ta på alvor.

Heldigvis har eg bare av og til kjent meg stressa eller sorgfull. For ved turar i skog og mark forsvinn litt av desse kjenslene. Eg har heller ikkje hatt vesentlege plager med sjukdom i seinare tid, bare naturlege aldersmessige skavankar. Men den menneske-

lege sosiale kontakten er ikkje på topp. Min «medisin» mot arbeidspress og rastløyse, sorg og uhelse finn eg i naturen. Når eg er på tur der, legg eg att høyreapparatet heime for å sleppe lyden av den plagsame tinitusen og for å få den ekte susen av vinden og dei

andre naturlege lydane på det svekka øyre i staden. På oppdrag og turar der har eg «selskap» med alt det ein spennande gjestfri og mangfaldig skog kan by på og der ein blir audmjuk og respektfull for naturmangfaldet. Samtidig er øyresusen borte på turen. Naturopplevingar er god «medisin» mot arbeidspress og stress ein måtte ha.

Vindsus i bar og buskar. Brusande og syngande lydar frå bekkar og elver. Tidlause bølgeskvulp mot strånda, alt som naturens eigne «songar». Småfuglar på matauk i bjørkeskogen. Storfugl eg skremer opp med intense vengeslag. Ørna som krinsar høgt og vaksamt rundt nuten. Mange slags spor etter dyr i nattas uventa nysnø. Beveren som slår halen i ope vatn med eit plask når han merkar meg. Oppleving av å få auge på små og store ville dyr gjennom kikkerten eller kunne få tatt bilde av dei med mobilen, der høgdepunktet ville vera å få auge på bjørnen, ulven eller gaupa på sine streiftog i si eiga villmark. Om synet ikkje er på topp, og glede seg over dei vakre grønne, kvite og gylne fargane som sommaren og vinteren har, med sitt snoteppe vinters-tid, og ikkje minst den stillheita naturen byr på, fri for tekniske lydar. Dra inn alle dei gode luktene i skognaturen i djupe andedrag. Og så utanom forbodstida, fyre opp bålet på ein passande logn og brannsikker stad med kaffikjelen over og finne ro og varme frå den blafrande flamma og godlukt av røyken frå tyrielden.

«Sosialt» fellesskap med ein levande og skiftande natur er mi helsebot mot stress og plager som tinitus og dårleg syn og andre skavankar. Og kanskje møter eg ein annan likesinna vandrar på turen min og slår av ein prat. Om du kan, kom deg ut gjennom døra og inn i naturen med opne sansar og identifiser deg med det skogen byr deg om du kjennrer deg rastlaus eller stressa.

God tur vekk frå rastløysa og arbeidspresset! 🍃

*Jon Ingebretsen, Vrådal
Naturrettleiar
Tidl tillitsvald i Buskerud og Telemark
skogselskap*

Rundt 40 delegater fra hele landet var samlet til rådsmøte på Gardermoen i oktober. Fotograf Karl Henrik Skinstad Berke fikk også være med på ett av gruppebildene.

Rådsmøte 2025

Den 27. og 28. oktober var tillitsvalgte og ansatte fra fylkesskogselskapene og Det norske Skogselskap samlet på Gardermoen for å slå råd om fremtiden.

Kjenner du til Asterix og Obelix? Ja, litt sånn er det. Akkurat som i gallerlandsbyen samles vi i fellesskap for å finne ut hvordan vi skal møte fremtiden og utføre vårt samfunnsoppdrag. Det strømmet inn representanter fra fylkesskogselskapene – fra Agder i sør til Finnmark i nord.

Forskjellen fra gallerne er at ingen her spiser hele villsvin eller kaster fisk på hverandre når vi er uenige. Tonen er høflig og sivilisert, men engasjementet er definitivt til stede!

Et slikt rådsmøte bærer med seg mye energi og vilje til å bringe Skogselskapet trygt og målrettet inn i fremtiden. Det passet derfor godt at samlingens over-

skrift var: «Utvikling med forankring og kraft».

Gjennom to dager arbeidet tillitsvalgte og ansatte i grupper, individuelt og i plenum for å utvikle Skogselskapet videre, mer samkjørt på tvers av landdeler og regioner. Hovedfokus på denne samlingen var Skogselskapets fremtidige kommunikasjonsstrategi.

Rådsmøtet er en årlig samling, mens landsmøtet gjennomføres hvert annet år i Skogselskapet. Som medlem oppfordres du til å engasjere deg i ditt fylkeslag, tillitsvalgte og ansatte tar med seg medlemmenes engasjement til slike felles møtepunkter som dette. 🍃

«Skogsaken» er meningsplattformen vår, knyttet til satsingsområdene skog og helse, skog og klima, skog og skogbruk.

Hele dokumentet finnes på skogselskapet.no/om-oss eller via QR-koden.

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

NR. 12 | DECEMBER 1925. | 33. AARG.

Kan tiden for skogklædning av vore snaumarker betydelig forkortes?

(Av skoginspektør Rich. Aaeng.)

Paa årsmøtet i Det norske Skogselskap 1923 blev det nævnt i et foredrag om «Skogsaken paa Vestlandet gjennom 25 aar», at man hadde regnet ut, at det med den fart, hvormed plantningen var drevet i disse 25 aar, vil medgaa 3000—4000 aar, eller efter enkeltes mening endda længere tid, før Vestlandets snaumarker er fuldplantet. I den paafølgende diskussion fremholdt jeg, at man da antagelig har regnet med, at det hele areal skal beplantes og at man helt har set bort fra skogens naturlige fornyelse. Der blev ogsaa fremholdt — og det er gjentat baade før og senere — at man helst maa se at faa store sammenhengende plantefelter. Dette var jeg heller ikke absolut enig i under alle forhold og nævnte, at man kanskje heller, hvor forholdene tillater det, skulde plante grupper hist og her bortover de uendelige vidder, saa vilde disse forhaabentlig med tiden forynge sig ved selvbesaaing, og den beregnede tid for at skogklæ Vestlandet betydelig forkortes.

Ideen til denne nye form for plantefelter fik jeg paa en befaring i Søndmør, hvor der flere steder paa ren snaumark og i havnestrekninger var plantet grupper av gran — 20 og flere i hver — og disse stod i udmerket vekst og saa ikke ut til at være det mindste skadet ved beitning. Senere har jeg viet dette spørmaal mere opmerksomhet og har undersøkt endel forekomster, hvor granen er kommet i en forholdsvis sen tidsperiode enten indplantet eller paa en maate, som ingen kan forklare eller ad tydelig paaviselige indvandringlinjer. Nedenfor skal jeg nævne enkelte av de interessanteste av disse granforekomster, som viser at selv ganske smaa grupper, enten de er opstaat ved kultur eller er kommet ad naturlig vei spiller en ikke ubetydelig rolle i økningen av barskogarealet. Selv ganske smaa forekomster har nemlig paa forholdsvis kort tid ved selvsaaing utvidet sine grænser ganske betraktelig. Jeg gaar ut fra, at det som regel kun blir tale om granen ved saadan gruppeplantning, idet jeg nærmest har tænkt mig metoden anvendt i vore milevide listrækninger med udmerket jordbund og ofte bevokset med løvskog. Furuen er desuten mere utsat for at skades av havnefæ end granen, og indhegning kan det selvsagt ikke bli tale om.

NYHETSKLIPPET

Årets julegran klar for Festplassen i Namsos

Responsen ble stor da kommunegartneren ba om hjelp til å finne årets juletre til Festplassen i Namsos. Tre dager før julegrana skulle tennes, henta kommunen årets tre på Kvatninga.

Mandag morgen (17. november) var kommunen på plass med kran på Kvatninga for å hente det åtte meter høye treet som skal lyse opp på Festplassen fram mot jul, skriver Namdalsavisa.

– Da vi leste at Festplassen i Namsos manglet juletre, kjente vi i Skogselskapet vår besøkestid og tok kontakt med kommunegartneren, sier Erlend Grande, skogkonsulent i Skogselskapet.

– Vi har ei edelgran på Kvatninga som vi har hatt planer om å fjerne, og tenkte den måtte passe perfekt til juletreformålet.

Edelgrana sto i et bed på gårdsplassen foran kontorbygg og produksjonshus. Nå hadde det vokst seg så stort at det var på tide å felle det.

– Vi ville gjerne bidra til kommunen, og synes det er stas å kunne gi treet vårt som juletre, sier Grande.

Etter felling talte han årringer og kom fram til at treet var 25 år gammelt.

Skogselskapet var langt fra de eneste som ønsket å donere et tre for å bidra til julestemning i byen. Etter at kommunegartner Tor Jørgen Olsen bad om hjelp til å finne årets juletre, fikk kommunen mellom 40 og 50 henvendelser fra folk som har trær stående som de gjerne ville gi som juletre, skriver Namdalsavisa.

Nyhetsklipp fra Namdalsavisa 17.11.2025.

Les hele saken på namdalsavisa.no

Ei edelgran fra Kvatninga ble i november forfremmet til juletre på Festplassen i Namsos. Kommunen hentet treet, som var 25 år. Foto: Erlend Grande.

Medlemsfordeler 2025

Som en ekstra takk for ditt medlemskap i Skogselskapet, har vi sikret deg disse fordelene hos våre samarbeidspartnere:

SKOGKURS

Skogkurs utvikler og gjennomfører kurs og annen kompetanseheving for skogbruk, utmark og skoleverk.

Fordel: 20 % på nettkurs

Nettside: skogkurs.no

For å benytte deg av fordelene, bruk rabattkoden **Skogselskapet2025** ved bestilling.

Brukås Sport AS

Stor nettbutikk godt utvalg av klær og utstyr til friluftsliv, jakt, fiske og sport.

Fordel: 25 % rabatt på et kjøp i nettbutikken per kunde/år.

Nettside: brukas.no

For å benytte deg av fordelene, bruk rabattkoden **skogselskap25!** ved bestilling.

ESPEGARD

Bålpanner, bålrensere, tilbehør og bålmatprodukter av høy kvalitet.

Fordel: 20 % rabatt nevnte produkter. Gjelder på varer til ordinærpris, i 2025.

Nettside: espegard.no

For å benytte deg av fordelene, bruk rabattkoden **Skogselskapet2025** ved bestilling.

BRUSLETTO

Brusletto kniver representerer håndverkstradisjon, utvikling og kvalitet i over 125 år.

Fordel: 20 % rabatt på alle ordinære varer.

Nettside: brusletto.no

For å benytte deg av fordelene, bruk rabattkoden **SKOGSELSKAPET2025** ved bestilling.

SRADIOEN

Sikringsradioen sikrer god dekning slik at du kan jobbe og jakte trygt og effektivt – også i utmarksområder.

Fordel: 10 % rabatt på utvalgte sikringsradioer.

Nettside: sikringsradioen.no

For å benytte deg av fordelene, bruk rabattkoden **Skogselskapet** ved bestilling.

NORSK SKOGBRUK

Norges eneste uavhengige fagtidsskrift for skogbruk.

Fordel: 15 % rabatt på papirabonnement og 25 % rabatt på digitalt abonnement

Nettside: norsk-skogbruk.no

For å benytte deg av fordelene, kontakt **abo@norsk-skogbruk.no** eller **97 28 79 89** og oppgi ditt medlemsnummer (det finner du på baksiden av dette bladet).

www.skogselskapet.no

Ikke medlem? Meld deg inn her

Vi ønsker alle
våre medlemmer

god jul

HUGS NÅR DU GÅR I SKOGANE INN

Bryt ikkje gjerde, men lat att grind!
Tenn ikkje ild i turrver og vind!
Bryt ikkje kvister, skjer ikkje bork!
Sleng ikkje avfall i skog og mork!
Skad ikkje såflekker, planter og bar,
og fuglar og reir i buskar og snar!
Bryt 'kje i villmarka ro og fred!
Rydd og sløkk der du slo deg ned!
Ferdast i skogen med vake sinn!
Freden og venleiken der er din!

